

کشورها بنا به ماهیت نظام آموزشی و چگونگی مدیریت اجرای برنامه درسی در مدارس، شیوه‌های متفاوتی برای گزینش، انتصاب و استخدام مدیر دارند. در ایران، مدیران مدارس دولتی را معمولاً مناطق آموزشی انتخاب و انتصاب می‌کنند. وضعیت انتخاب مدیران مدارس غیر دولتی و مدارس هیئت امنایی کمی متفاوت است. مقرراتی که مناطق آموزشی دارند، مدیران مدارس غیردولتی و هیئت امنایی را هم تا حدود زیادی به سمت انتصابی بودن می‌کشاند. این نوشتار در تلاش است چگونگی انتخاب و استخدام مدیران مدارس در نیوزیلند را ارائه دهد. مقاله حاضر، در راستای ارائه نمونه‌های بین‌المللی در حوزه مدیریت مدارس تدوین شده است.

دکتر محرم آقازاده

انتخاب مدیر مدرسه در نیوزیلند

در نیوزیلند، فرایند انتخاب و استخدام مدیران در اختیار هیئت مدیره امنای یا مشاورانی است که بدین منظور از سوی هیئت امنای مدرسه گمارده می‌شود.

مدارس در نیوزیلند به صورت مدرسه محوری اداره می‌شوند. مدیریت برنامه درسی مدارس هم به صورت مدرسه محور تدوین می‌شود (آقازاده و فتحی، ۱۳۸۹، برنامه درسی نیوزیلند، ۲۰۱۰). در این کشور، مدیریت مدرسه محور با برنامه ریزی درسی مدرسه محور همخوان شده است. تدوین برنامه درسی یا برنامه ریزی از وظایف اصلی مدیر مدرسه در نظر گرفته می‌شود. جدول ۱، فرایند انتخاب و استخدام مدیر مدرسه در نیوزیلند را نشان می‌دهد.

فعالیت‌ها
- دادن آگهی استخدام
- فعالیت‌های مربوط به کمیته انتخاب و استخدام
- تحلیل شغل
- شرح شغل
- تهیه اطلاعات مورد نیاز
- تصمیم‌گیری درباره محل، بودجه، تاریخ، و... مربوط به مصاحبه‌ها
- ملاقات در دبیرخانه ملاقات
- تعیین چگونگی تبلیغ و تاریخ و آغاز آگهی و پایان آن
- تقاضای شرح حال از متقاضی و داوری درباره آن با حفظ هویت متقاضی
- تهیه فهرست افراد انتخاب شده (مرحله غربالگری)
- آماده‌سازی ملزومات مصاحبه: اتاق، زمان رجوع، تسهیلات، پاسخگویی به ادعاها
- انجام مصاحبه
- پیشنهاد فرد یا افراد برگزیده
- ارسال نامه به مصاحبه‌شوندگان برگزیده
- تأیید، انتخاب و به کارگماری

جدول ۱. مراحل انتخاب و استخدام مدیر مدرسه در نیوزیلند

برگرفته از: NZSTA, 2005, p.9

هیئت‌های امنای ویژگی‌های شغلی خاصی را برای مدیران در نظر می‌گیرند. جدول ۲ نشان دهنده درصد تأکیدات هیئت امنای مدارس است. به سخی دیگر، هیئت امنای مدارس اصرار دارند که ویژگی‌های طرح شده در این جدول در مدیران مدارس جلوه خاص داشته باشند.

ویژگی‌ها	درصد
۱. ویژگی‌های تعلیم و تربیتی	۷۲
۲. تجربه تدریس	۸۹
۳. دانش مدیریت برنامه درسی	۹۹
۴. تجربه مدیریت برنامه درسی	۸۷
۵. تجربه مدیریت منابع	۷۸
۶. آگاهی از روش مدیریت منابع	۶۹
۷. دانش مدیریت کارکنان	۹۱
۸. تجربه مدیریت کارکنان	۹۱

جدول ۲. ویژگی‌های شغلی مدیران و درصد آن‌ها

برگرفته از: ERO, 2001, P. 8

نکته‌ای که در جدول ۲ قابل توجه است، گرایش عمده ویژگی‌های مورد انتظار از مدیران در رابطه مستقیم با برنامه درسی مدرسه است، نه در ارتباط نزدیک با اداره کردن مدرسه فارغ از برنامه درسی. جدول ۳ نیز اطلاعات جالبی ارائه می‌دهد و به محتوای آگهی‌های استخدام مدیر اختصاص دارد.

اقلام اطلاعاتی	درصد
- معرفی مدرسه	۹۵
- معرفی منطقه آموزشی	۷۴
- معرفی مدرسه در جامعه محلی	۷۲
- شرح شغل	۵۹
- اعلام ویژگی‌های مورد انتظار	۶۳
- بیان تجربه مورد انتظار	۶۸
- اعلام ویژگی‌های شخصی مورد انتظار از مدیر	۷۷
- بیان ترجیحات هیئت امنای در زمینه اولویت‌های توسعه مدرسه	۳۲

جدول ۳. موارد مندرج در آگهی استخدام مدیران و درصد تأکید بر هر ویژگی

برگرفته از: ERO, 2001, P. 6

چالش‌های انتخاب و استخدام مدیران

در نیوزیلند انتخاب و استخدام مدیران برای همه مدارس عمومیت ندارد. برخی مدارس پس از چاپ و اعلان عمومی نیاز به مدیر، تعداد کثیری تقاضا دریافت می‌کنند؛ به طوری که هیئت امنای مدرسه با توجه به زمان تعیین شده، فقط توان بررسی ۲۵ درصد از آن‌ها را پیدا می‌کند. در بعضی مدارس هم تعداد متقاضیان به قدری اندک است که هیئت امنای امکان گزینش و به کارگماری شخص شایسته را نمی‌یابد. علاوه بر این، اعضای جامعه محلی فشار طاقت‌فرسایی به هیئت امنای وارد می‌کنند؛ چون مسئول مستقیم ارتباط با جامعه محلی مدیر است و اوست که باید مسائل خانواده‌ها، نهادها و منطقه آموزشی و... را حل و فصل کند. افزون بر این، مدیر باید به گونه‌ای به کارگمارده شود که امکان برنامه ریزی و هدایت منابع برای او وجود داشته باشد.

پی‌نوشت

1. Newzealand

منابع

- آقازاده، محرم و فتحی، کورش. نیازسنجی برنامه ریزی درسی مدرسه محور. بال. تهران. ۱۳۸۹.
- Education Review Office (2001). The appointment of School principals. retrieved October, 28 July 2011, <http://ero.govt.nz/publications/pubs/2001/ Apptprincipals>. http.
- Newzealand School Trustees Association (2005). Guidelines for boards of trustees: principal Appointment. [Electronic Version].